

Ovlivňuje závislost na heroinu a pervitinu během dospívání také celý zbytek života?

Počátkem devadesátých let minulého století došlo v České republice k masivnímu rozšíření ilegálních drog, jakými jsou například heroin a pervitin, především mezi dospívajícími a mladými dospělými. Zároveň s tím začaly narůstat i vědecké poznatky, týkající se zneužívání drog. Přesto značná část vědeckých zjištění v oblasti užívání drog stále chybí. Mezi jednu z oblastí, s ne příliš mnoho výzkumnými poznatky, spadá dlouhodobý vliv užívání drog během dospívání na život jedince.

První studií v České republice, která se zabývá dlouhodobým dopadem užívání drog na život jedince, je studie Ladislava Csémy a zbytku jeho výzkumného týmu. Hlavním cílem tohoto výzkumu bylo posoudit dopad užívání drog v adolescentním věku na další etapu života sledovaných osob.

Ve studii byla použita data z výzkumného projektu „Mládež a návykové látky“, při kterém bylo vyšetřeno 180 dospívajících uživatelů drog s průměrným věkem 17,5 let. O 14 let později provedl Ladislav Csémy a zbytek jeho výzkumného týmu druhé vyšetření, kterého se bohužel zúčastnila jen necelá polovina původních účastníků, kteří během prvního vyšetření souhlasili s možným následujícím vyšetřením (52 osob z původních 124).

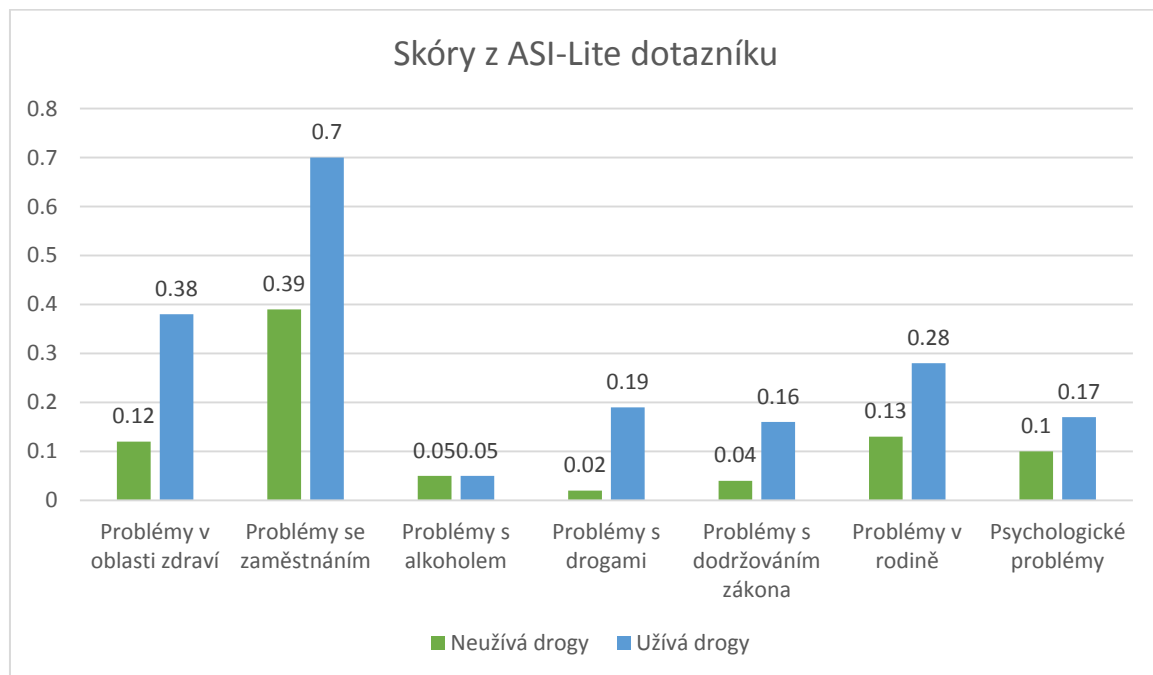
Toto druhé vyšetření bylo rozděleno do tří částí. První část tvořil rozhovor orientovaný na zásadní momenty v životě daného jedince. Druhou částí bylo vyplnění dotazníku ASI-Lite, který umožňuje posoudit u osob s návykovými poruchami jejich problémy v následujících sedmi životních oblastech: zdraví, zaměstnání, užívání alkoholu, užívání drog, dodržování zákona, rodina a psychické zdraví. Poslední část vyšetření tvořilo několik psychologických škál a dotazníků.

Druhé vyšetření rozdělilo účastníky dvě části. V jedné části jsou tři čtvrtiny původního vzorku, to je ta část lidí, kteří se dokázali se svou závislostí vypořádat a v současné době už neužívají tvrdé drogy. Zbývá čtvrtina se bohužel své závislosti na drogách nebyla schopná do dnešní doby zbavit. Charakteristiky obou skupin (skupina bez drogových problémů a skupina s drogovými problémy) se nijak výrazně nelišily. V obou skupinách bylo zhruba stejné zastoupení žen a mužů a jedinci se nijak výrazně nelišily ani věkem, vzděláním a zaměstnáním.

Pomocí ASI-Lite dotazníku však byly zjištěny významné rozdíly ve třech ze sedmi klíčových oblastí života (viz graf), nepočítáme-li problémy s drogami. Skupina s drogovými problémy má větší problémy v oblasti tělesného zdraví, zaměstnání a dodržování zákona. Zajímavým zjištěním je, že oblast zaměstnání je problémová pro obě skupiny, nejen pro dosavadní uživatele drog, ale také pro osoby, jimž se závislost na drogách podařilo překonat. Tuto skutečnost má na svědomí pravděpodobně nízká úroveň vzdělání u obou skupin, zapříčiněná užíváním drog v dospívání, to totiž výrazně ovlivňuje studijní úspěšnost jedince. Zhruba polovina abstinujících a tři čtvrtiny problémových uživatelů drog má jen základní vzdělání, či vyučení, což je oproti běžné populaci značně podprůměrné. Poslední rozdíl, který pravděpodobně nikoho z nás nepřekvapí, je podstatně vyšší životní spokojenost u skupiny, která se své závislosti na drogách dokázala zbavit.

Při čtení zjištění této studie je však třeba mít na paměti také její značná omezení. Prvním omezením je signifikantní úbytek testovaných osob, kvůli kterému bylo nutné porovnat charakteristiky vyšetřené skupiny (tj. skupina, u které proběhlo vyšetření po čtrnácti letech) a nevyšetřené skupiny (tj. skupina, která se účastnila pouze prvního vyšetření). Charakteristiky obou skupin sice byly natolik podobné, že značná redukce

původního vzorku by nemusela mít na výsledky studie zásadní dopad, ale ta možnost tu přesto je. Dalším, a pravděpodobně největším, omezením studie je velmi malý počet účastníků výzkumu (pouze 52 osob), díky kterému se mohou reálné výsledky v populaci do značné míry lišit. V neposlední řadě je důležité brát v potaz, že studie byla realizována pouze v Praze a poznatky studie je tedy možné vztáhnout jen na velkoměstskou populaci.

Zdroje:

Csémy, L., Zábranský, T., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Brenza, J., & Janíková, B. (2012). Dospívající uživatelé heroinu a pervitinu po 14 letech: analýza psychosociálních charakteristik. *Československá Psychologie*, 56(6), 505-517. Retrieved from <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=asn&AN=85505618&lang=cs&site=eds-live&scope=site>